

Universul Literar

Director: STELIAN POPESCU

REDACȚIA:

No. 11, Str. Brezolanu, No. 11

ABONAMENT:

= Lei 10 Anual =

ADMINISTRAȚIA:

No. 11, Str. Brezolanu, No. 11

IOAN MAIORESCU

Dela Cerneți la Francofort! Așa străbate o cultură solidă, un cald patriotism și o nepregetată sârguință: din dascăl obscur din Mehedinți, mediator la Viena, la Berlin și la Francofort.

Ioan Maiorescu — tatăl lui Titu Maiorescu despre care noi am vorbit într'un precedent număr — era născut la 1811 în satul Bucerdea de lângă Blaj. Cunoștințele primare și le capătă în școala satului, iar cele gimnaziale la Blaj.

La Cluj își desăvârșește cunoștințele filosofice și pleacă la Oradea la ruda lui, episcopul Samuil Vulcan, care-l trimite să învețe teologia la Pesta.

De aci se înapoiază la Blaj ca teolog, dar episcopul ținea să fie doctor în teologie și în acest scop îl trimite la Viena la 1834. Aci intră în institutul *Sfânta Varvara* unde simte mai multă atracție pentru cursurile de istorie și filologie decât pentru cele de teologie și de unde fuge pentru a nu se popi și nemerește la Cerneți în Mehedinți. La Cerneți înființează, cu ajutorul câtorva localnici, o școală, al cărei profesor este o bună bucată de vreme.

La 1837 se căsătorește cu Maria Popazu din Brașov sora colegului său dela *Sfânta Varvara*.

Tot pe atunci, Vodă Ghica venind să viziteze în Cerneți casa lui Tudor Vladimirescu și trecând firește și pe la școală, rămâne profund impresionat de cultura dascălului și de roadele muncii lui și-l numește profesor de istorie și stilistică și inspector școlar la Craiova.

Aci, muncind stăruitor pentru școală și ținându-se la curent cu tot ce se publica în

Germania și peste munți, șade până la 1842, când din cauza intrigilor grecești provocate de un fulgerător articol contra unui oarecare Papado-

turele de mai înainte la Craiova.

În această a doua perioadă a activității lui școlare din Oltenia, începe Maiorescu cea-

acea și acest contact îi relevă și cealaltă calitate de mare român pe lângă aceea de mare dascăl.

El propune lui Bibescu Vodă într'un memoriu, un imperiu daco-român la care Confederația germană și-ar da consimțământul.

Această activitate publică împreună cu cea didactică, publicațiile din *Foaia literară* și *Foaia pentru minte, inimă și literatură* cu privire la limba și istoria românilor, simpatia lui pentru cultura germană, fără însă a desconsidera marele foloase ale românismului de pe urma culturii franceze; toată această activitate, îl recomandă pentru unul din cele două posturi de inspector general al școlilor, înființate la 1847 și optă pentru Oltenia, lăsând locul din Muntenia lui Laurian.

Misjunea aceasta n'a îndeplinit-o însă multă vreme, pentru că 1848 se apropia și o misiune și mai mare îl aștepta. El este numit prin Mai 1849 însărcinatul diplomatic al Comitetului revoluționar din București pe lângă guvernele din Pesta, Viena și Francofort și activitatea lui pe acest tărâm, cu toate că nu a dat roadele pe care el le dorea din răspuseri, nu e mai puțin adevărat că e vrednică de toată lauda. Partea aceasta a operei lui Maiorescu, se găsește pe larg descrisă în scrierile lui Ion Ghica, precum și într'o lucrare proprie: *Itinerar la românii din Istria*.

La 1853 Maiorescu este secretar general al ministerului de instrucție și la 1859 director al Eforiei școlilor, dată de la care încetează orice activitate politică și se consacră până la moarte numai școlii.

La înființarea cursurilor

pol în *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, e exilat la Brașov, de unde pleacă la Iași și e numit profesor de istorie la Seminarul dela Șoala.

La 1844 însă, eforul școlilor, Petruche Poenaru, reușește să-l reintegreze în drep-

laltă activitate, pe tărîmul politic.

Strânsele lui relațiuni cu Magheru, îl pun în corespondență cu frații Golești și Brătieni, cu Rosetti, Bălcescu, Câmpineanu și alți mari patrioți ai neamului din vremea

complimentare dela Sf. Sava, obârșia Universității de azi, catedra de istorie i s'a încredințat lui Maiorescu și la acest curs audiau și tinerii profesori cari doreau să se specializeze.

Cu toată boala care-i slăbea puterile, căci de câțiva ani diabetul făcuse progrese simțitoare în această constituție de atlet, Maiorescu nu încetă o clipă să lucreze pentru școală cu același tragere de inimă ca și atunci când era în plină putere.

Dar o viață de apostolat zburător, ca a lui, n'are lungă durată. Numai 53 de ani i-a fost îngăduit să trăiască; la 4 Septembrie 1864 Maiorescu moare, fără însă să-i moară și numele, numele acesta purtat cu atâta strălucire de tată și fiu în cursul unui veac încheiat.

Ioan Maiorescu a vrut cu arderea patriotului neclintit,

binele și fericirea țării lui. Că a vrut-o sprijinită pe influența nemtească, să nu i se facă o vină; așa a înțeles-o el și a vrut-o din orice parte ar fi venit. Din colaborarea cu marii patrioți contemporani lui, se poate vedea toată curățenia intențiilor.

Va să zică, profesor și patriot a fost Ioan Maiorescu, eminent în amândouă aceste chemări. Și dacă în sarcina publică ce i se încredinșase în străinătate, n'a izbutit așa cum sufletul lui de înfoțat român a dorit-o, în schimb a reușit din plin în cealaltă misiune, căci și-a văzut încununată opera: a ilustrat catedra și a produs elevi luminați și îndrăgostiți de pământul țării.

I se cade deci să fie așezat în rândul dascălilor mari ai neamului, alături de cei temeinic folositori.

Torbil

REQUIESCAT!

— după F. Freiligrath —

*Cel ce-avântă un ciocan,
Cel ce 'n mină se trudește,
Cel ce seceră în lan
Și-o familie hrănește;
Cel ce depărtat de noi
Poartă năvi în larg de zare
Cel ce țese la război
Ca să-și crească fiul mare!*

*Vrednicii sunt de cinste ei
Cinste perlei de sudoare
Isvorâtă 'ntr'un bordei!
Cinste mîinii muncitoare!
Biet plugarul e și el
Vrednic de cinstire! Dară
Nu trebuie uitat nici cel
Ce, flămând, cu mîntea ară!*

*De-î plecat pe tomuri seci
(Cănd taine și distrăm,
De-i pierdut în cifre reci
Sau de scrie versuri, drame,
De-i un biet cuvântător
Intr'o cauză străină,
De-i savant meditator
De grecească și latină: —*

*E și el un proletar!
Foamea-i e și lui stăpîndă.
Păru-i e albit de amar,
Grîile 'n mormînt îl mîndă.
Cu nevoi și neisbânzi
Luptă ca tot muritorul,
Plînsul plozilor flămânzi
Îl paralizază sborul.*

*Mulți am cunoscut așa
Năzulau spre sferi albastre
Și erau silii a sta
In moșiră lumii noastre!
Strămtorați și îngredîți
Se trudeau, luptau zadarnic,
De nevoie biciuiți,
De Destin bătuiți amarnic.*

*Palizi, ofiliți scriau
Pagini multe—robi ai penei—
Pe când rose surădeau
Pe cărările poenei.
Ciocărlăi, privighetori
Trilu și trimiteau departe:—
Ei, cu duhul salahori, —
Stau mereu plecați pe carte.*

*Dacă 'n piept și sîngerau,
Ei răbdau cu bărbăție
Și cu 'ncredere și ziceau:
„E și 'n viață poezie”.
De-și pierdeau curajul, ei
Și-l redobîndeau îndată:
„Tot ce fac e pentru-ai mei,
Cinstea-mi însă-i nepătată!”*

*Și 'n sfârșit, fără puteri,
Scoși din luptă se văzură.
Deși 'nvingători mai eri,
Biruși acumă jură.
Muza îi mai săruta
Doar în nopțile sihastru
Și-atunci geniul lor sbura
Liber către sferi albastre.*

*Dar sub verdele răzor
Dorm de mult acu 'n uitare.
Fără cruce-i groapa lor,
Somnul — fără de curmare.
Fără sprijin rătăcesc
Fiii lor prin lumea toată...
Cersetori, ei moștenesc
Doar un nume fără păd. —*

*Cinste muncei, slavă ei!
Cinste perlei de sudoare
Isvorâtă 'ntr'un bordei!
Cinste mîinii muncitoare!
Biet plugarul e și el
Vrednic de cinstire. Dară
Nu trebuie uitat nici cel
Ce, flămând, cu mîntea ară!
I. Șarvary*

LUNATECUL

de P. Mihăilescu-Meteor

Intr'una din zile pe când mă întorceam dela vie deabia trăgându-mi picioarele prin colbul șoselei, văzui înaintea mea la câțiva pași pe moș Părvu, mergând deasemeni spre sat și fluerând din frunză o doină bătrânească. Cum de două ceasuri nu schimbăsem o vorbă cu nimeni și până în sat mai era o bucată de drum cât ar fugi o iapă ca să crape, îl strigai pe nume și el se opri, după ce mai făcu câțiva pași. La vederea mea își ridică pălăria de pe cap și se căsnii cu degetele-i noduroase să-și încheie cămașa la gât. Moșneagul, față de mine gătit după ultimul sbieret al modei, se simțea jenat să lase să-i vadă pieptul tătos și înegrit de arșița soarelui, și de acela căuta să-l scot cât mai repede din situația care se afla întrebându-l:

— Incotro, moș Părvule?

— Ia, să trăești Conașule, merg până la moară să mai stau de vorbă cu Costea, să-rațul, că tare-i amarât.

— Dar ce i s'a întâmplat? Il întrebai nedumerit știindu-l om de treabă pe bătrânul morar, încă de anul trecut când îl cunoscusem la biserică.

— Păi cum! Nu știi Cucoane?... Doară nu e copil să nu știe. Apoi dai! Adăogă tot el. De unde ai să știi că numai de o săptămână veniși dela țarg.

După ce stătu să se gîndească puțin, în care timp eu îmi îmbrăcaî haina pe care o purtasem pe umeri, îndrăzni să-mi facă țugămîntea, să-i dau o leacă de tutun, bine înțeles învîrtîndu-și pălăria între degete, semnul obișnuit al țaranului prin care recunoaște că e prea îndrăznet. Cum, am uitat să spui, mie îmi place țaranul fiindcă el este producătorul bunurilor noastre și făuritorul lumii, cu deosebită bucurie în suflet că am ocazia să-i pot satisface o nevoie, scesei portă-garetul din buzunar și-l pofți să se servească cu o țigare. Mai cu voce, mai de nevoie în urma stăruințelor mele își pușe 'ntre buzele-i arse și crăpate cartonul aurit al țigărei.

— Conașule! E păcat să spure minunăția asta de țigare cu buzele mele, sise el pri-

vindu-mă printre plecapela ochilor întredeschise.

Dacă batjocura din cuvintele lui ar fi fost pornită din neștiință și mai ales neînsoțită de privirea aceea pe care o spusei ași fi făcut haz. Însă așa cum mai ales cuvintele au fost accentuate am simțit că parcă douăzeci de mâini îmi dădeau bobărnace în nas.

Ca să scap la rîndu-mi din încurcătură aprinsei un chibrit și-l întinsei spre gură. Pufăi de câteva ori ca o dihanie și apoi clăbuci groși de fîm începură să-i iasă pe gură și pe nas.

— Și-așa moș Părvule, ce vruseși să spui că i s'a întâmplat lui Moș Costea.

— Nenorocire mare Conașule. Ia seama.

Colo, vezi dumneata, și-și ridică mîna să-mi arate mai bine, peste dealul acela stătea Negoită; un flăcău frumos, frumos și voinic la fel cu cei din basme.

Intr'una din zile, veni aci la moară cu o cărută trasă de doi boi frumoși și albi ca zăpada să încerce niște pustii de saci cu făină ai Conașului Niculcea, stăpînul acestei moșii. Și... blestemată să fie ziua aceea. Chiralina, fata lui Moș Costea, pe care o știi—și intr'adevăr o știam căci era frumoasă de se dusesse vestea prin toate satele — cum îl văzu i se aprinse inima după el, nebună. Dar nici el, Negoită bietul, nu se lăsă în pustiu cu gândul. Și cum ar fi putut să rămîie cu inima sloi de ghiată la privirile îndrăcite ale ei?

— Așa e, moș Părvule. Avea niște ochi.

— Haida del! Soarele cât e el de soare și pare că se întuneacă când Chiralina privia cu mîna strasnică spre el. N'am mai văzut așa ochi de când mămulica m'a născut.

Zău așa Conașule.

— Lașă, moș Părvule! Parcă nu știi eu. Dar ce s'a întâmplat...

— Să vezi 'mneata. Moș Costea săracul în pripă a n-țeles cum stau lucrurile și de la un timp a început să se facă n'aude n'a vede când dădea peste Chiralina șopocînd cu Gheorghe.

Ei Ca tineri. Își spuneau și

ei multe și mărunte. Ba uneori moșneagul întorcea capul într'altă parte să nu-și vadă fata înroșindu-se când o chema seara la el să-i spuie că așa și pă dincolo, mă ntelegi dumneata că tinerii de azi au sângele repede și nu chibzuesc așa mult când e vorba să... Aă, dar nici pomeneală să fi fost el împotriva.

Îi plăcea să aibe un ginere frumos, voinic și muncitor cum era Negoită. Pă toți haidamați cari vin pe la moară și băgase în sperieți. Să vezi într'o zi...

— Ei lasă, Moș Părvule, îl întrepruse eu, și soue-mi ce i s'a întâmplat lui Moș Costea.

— Cum văz eu conasule ții mult la el. Dacă-i așa să-ți spui. Dar mai întâi de toate fi țare ca să nu plângi.

— În cincisprezece zile de când s'au văzut, lucrurile arjunseră departe. Bătrânii lui Negoită au venit să vadă pe Chiralina și s'au minunățit și oi de gustul hăiatului.

O! Maica ta Doamne, dar cum s'a întâmplat eu dragostea lor de iute tot așa a venit și pieirea lor.

— Cum? Au murit? întrebai eu cu groază.

— Apoi, ascultă la mine Conasule. Înainte de a veni aici la moară, și e mult de atunci, să fie vreo cincisprezece ani, ca să car saci din pățul sub piatra de măcinat, se pri-nășise încă de pe când era Chiralina numai cât spița de roată, o lighioană de hăiat, pe care din mila lui Dumnezeu, îl hotezasem noi Stan, căci el nici nu știa cum îl chiamă. De mic se vedea afurisitul că era neam rău, pui de lup. Tot ce-i pica sub mână strica și de multe ori fură lucruri din bă-tătura oamenilor pentru bău-tură. Neghina asta creștea pe fiecare zi la trup, dar la min-te de loc, și odată cu el și nă-ravurile.

Se făcu mare Chiralina te-sea acum la horă și el începu să se gudure pe lângă ea și fără să-l imbie nimeni să-i facă toate pe plac.

Vezi, dihania, făcea toate astea ca mai pe urmă într'o noapte, pe când Costea înse-rase în sal, să îndrăznească să-i spuie Chiralinei că îi arde ficății de dragul ei și că să soue la fel că și oi îi arde după el.

Ce să zică biała fată. Un slugoi, un ăla, un lingău, să-i placă ei? Asi! Și la gonit de lângă ea. El o amenința atunci că are să dea foc moarei. „Ai să dai tu golane, dar

ai să mergi la ocnă" i-a răspuns Chiralina.

— „Puțin îmi pasă. Mai bine acolo decât fără tine, și s'a repezit, poate, de a cuprins-o în brațe ca s'o sărute. Atunci ea a tras un țipăt și eu, cum tocmai stăteam pe stăvilă și mă uitam în apă, auzii și a-lergai în casă. Lighioana o răsbise, o întinsese pe pat și o pupa de zor. Atunci nu știu cum s'a făcut.

Am apucat doar un pumn să-i dau după greabănul gâtului și s'a rostogolit pe pă-

deal zicând către Costea: „Mă duc până în pădure, colo sus pe muchea dealului, să string ceva vreasuri. Ce putea să creadă el decât așa.

Și s'a dus.

Acolo dihania se ascunse într'un stuț și așteptă până să vie Negoită. Cam uitai să-ți spun, trăsese el cu urechea, știa că Negoită trebuia să vie s'o vadă pe Chiralina și în noaptea aceea. Așa se și întâmplă.

Se făcuse miezul nopții și luna, care se suise deabuși-

măsei își șterge o lacrimă ce-i picură din gene. Iar eu sim-team cum mi se scorojea pie-lea de pe corp.

Cu vocea tremurândă începu iarăși să-mi povestească.

La vreo săptămână de la această întâmplare, iandar-mii după îndelungi căutări dădură peste bietul Negoită al cărui cap era sfărâmat de col-țul stâvililor și l'aduse la moară pe un pat de noie. Când Chiralina îl văzu la început își smulse părul din cap, apoi începu să rădă să plângă și chiar în noaptea a-celeiași zile, când luna se rid-case iarăși pe cer, după ce făcu roata morei să se învâr-tească, se aruncă după stăvil-ar cu capul în jos pe ea.

Ca și când ai rupe vreas-curi sub picior oasele-i tros-niră în spite și apa se înroși de sânge.

Sfârșindu-și povestea, amîn-doi ne cutremuraram stră-punși de același fior de gro-ază și ne despărțiram, ca cu să merg în spre casă iar el spre moara lui Costea.

Când ajunsei deabia neasă putui să-mi dau seama de ce copiii îi ziceau dela o vreme lui Moș Costea, Lunatecul.

În fiecare noapte când lu-na-i pe cer el iese afară din casă și stă pe stăvilă să as-culte aceiași poveste.

SONET

Pentru draga mea.

Nu mă 'nvinovății dacă 'n
clăpă
Când te zăresc devin nevăsă-
tor;
În preajmă 's oameni răi, ș'n
fața lor,
De silă amușește chiar ispița.
Când tremurând de ciuda des-
părșiri
Cu ochii 'n ochii tăi, mânu-
ta-ți strâng,
Ști că răzând pe buze 'n suflet
plâng
Căci de-o potrivă, robi suntem
iubirii...
Și-apoi măhnit, când mers
lăcut spre casă
Tu ști calvarul inimii stin-
ghere
Cu 'ntreg cortegiul jalei ce-o
apasă...
Și ști că nu am altă mângâere
Decât icoana-ți mută de pe
masă,
Cu care plâng în nopți de
priveghere...
Aurel M. Ionescu

SATUL MEU

*În depărtări privind în largul zărilor,
Văd case mici în zarea infinită;
E satul meu — o pânză sugrăvită —
Pierdut și dus în lungul depărtării.*

*În satul meu când geana înserării,
Se lasă pretutindeni tănuță
Se'ntoarce'ncet cireada zângănită,
Mergând în lung pe marginea cărării.*

*Și oameni mulți — copii, neveste, fete,
Se'ntorc atunci mergând pe îndelete,
Cu coasa'n mâini și seceri prinse'n brăuri.*

*Și satul meu mi-e drag ca'ntotdeauna,
Când blând pe cer de veac scânteie luna,
Când doina'ncet suspină la pârâuri.*

George Balcescu

mânt cu capul plin de sânge. L'am ridicat apoi de brăcinar și l'am dus târâși de l'am le-sat de piatra morei. Dacă Costea nu i-ar fi dat drumul când s'a întors la miezul nop-ței, din partea mea ar fi pu-tut să crape acolo de foame, să putrezească ca o mortăciu-ne.

Când a aflat el ce s'a petre-cut în lipsa lui, l'a alungat în cotro o vedea cu ochii.

Da, unde să plece dihania? A umblat el hai-hui vreo două zile, pe urmă s'a întors.

După cum se purta începuse-m să cred, că l'am săturat de iubit. Dar de unde chip....

Negoită, în timpul din urmă, începuse să vie des pe la moară, aproape în fiecare zi și în fiecare noapte să se giugiulească cu Chiralina ca doi porumbei. Dar să vezi 'mneata. Un gând rând se fu-'mneata. Un gând rău se fu-fel că într'o bună noapte, că-uta să sfârșească cu Negoită și cum se înopță piecă spre

lea pe coasta dealului, zâm-bea bucuroasă din înălțimea-i cât o prăjină, spre moara lui Costea, când Negoită, obosit, stătea rezemat de un copac sus pe deal și se căznea să-și scapere amnarul pentru ași aprinde un crâmpel de țiga-re, uitat de cu ziua în chi-mir. Deodată Stan eși pe ne-simțite din ascunzătoare și după ce făcu ca lama unui cutit să strălucească sub ra-zele lunii, îl înfipse în spa-tele lui Negoită care se pră-buși în pădăstie ca un co-pac tăiat de la rădăcină.

Un vânt ușor ce se stre-cura printre frunzele copac-ilor duse pe aripelile sale nu-mele Chiralinei robat de bu-zele lipsite de căldura vieții ale lui Negoită în desisul pă-durei care mai târziu adăpos-ți pentru câțeva vreme pe li-ghioana uicigăse.

Induioșat de această amîn-tire moș Părvu țicu pentru un moment căci plânsu, îl ustura în gât. Cu mâneca că-

VIS DE IUBIRE

POEM IN PROZĂ

de LUCIA ȘERBĂNESCU

Atară-i noapte, stele multe și șoapte blânde de zefiri, iar sub razele lunii toate cuprinse de farmec dorm duse. Dormi și tu iubitul meu, dormi în brațele mele și lasă-mă să te legăn cum te legăna de mult, măicuța ta odată...

Lasă-ți gândurile triste, uită grijile ce-ți împovărează sufletul și nu te gândi decât la noi și la iubirea noastră. La ea să ne gândim, pe ea s'o slăvim în noaptea asta prea albă și prea liniștită. Din sânul fizei adormite, un parfum suav se înalță spre cerul străveziu și prin aerul neturburat niți de adierea zefirului, luna cu razele-i de văpae țese visuri de iubire.

Ce albă-i și frumoasă!.. Privindu-ne ar vrea par'că să ne spue ceva din lumea ei îndepărtată.

Dormi, iubitul... Lasă-ți gândurile de rătașire. Vrei să pleci în lume, dar ce-i lumea, o știi? Lasă altora dorul de a găsi fericirea acolo unde nu-i. Lasă altora patima înșelătoare de a sorbi Parfumul tuturor florilor ce le răsar în cale. Lasă-i pe alții, s'alerte mânați de un gând nebun. Tu rămâi cu mine, ești al meu... gând din gândul meu... dor din dorul meu. Culcat pe sânul meu vei visa un vis lung și blând de fericire, care va dura cât și viața noastră. Aici e fericirea... lasă-ți gândurile bolnave și culmile prea îndepărtate. Aici e iubirea.

Să lași un nume după moarte la ce ți-ar folosi... ca 'n umbra lui să se mărească atâți pitici? Pentru asta să-ți jertfești o viață întreagă? Pentru ca să fii umilit în viață și slăvit după moarte?

Nu, nu fi fericit cât ești aici sub soare, căci dincolo în întinericul în care toți vom merge, nu-i nici artă, nici gândire, nimic, nimic... Ca dintr'o cupă vrăjită soarbe iubirea de pe buzele mele și 'n alintări nebune uită clipele ce ne apropie de moarte.

Vrei bogăție? Iată îți dau părul meu, ia-l... în el e o comoară întreagă de aur și lumină.

Parfumul florilor și razele soarelui sunt în firele lui. Te uită cum ne 'nvăluie pe amândoi ca 'ntr'o mantie regească.

Vrei zări senine? Priveș-

te-mi ochii care nu te văd de cât pe tine. Pe cerul lumii seninul e vremelnic, căci norii aduși de vânt întunecă splendoarea; dar cel din ochii mei, de-apururi e același. El îți va însenina sufletul, cugetul și ne va lumina calea, pe care uniți vom merge.

De vrei uitarea atâtor griji sărută-mi gura, soarbe parfumul ei dătător de visuri de fericire. De ți-e dor de vr'un cântec pe care nu-l găsești nicăieri dar care-ți răsună în suflet, atunci ascultă șoaptele

mele, ascultă glasul meu încărcat de dor și iubire. Din brațele-mi albe și mici, îți voi face un leagăn care să te poarte prin lume.. Vrei frumusețe? Ti-e dor de vr'o plăsmuire a gândului tău bolnav? Atunci uită-te la mine și spune-mi, nu-s frumoasă, iubitul meu? Atâția m'au dorit, atâtea priviri au cătat spre mine, atâtea șoapte dornice au fluturat în jurul meu.

Câte brațe ar fi vrut măcar să mă atingă, câte buze ar fi vrut să-mi șoptească o vorbă măcar. Știu unul, care numai ca să mă sărute ar fi făcut o nebunie și care, numai fiindcă îi spusese o vorbă în treacăt, a venit din depărtare cu sufletul încărcat de dor. A venit, dar la privirea mea

mută, înțelese tot și zdrobit plecă... Il priveam cum se depărta încet pe cărarea aurită de-o rază de soare; atâția au tresărit în jurul meu!

Dar eu nu vedeam nimic, nu auzeam nimic. Nu 'ntorceam capul nici odată și treceam curată și senină. Atunci blând, mi-ai răsărit în cale, frumos ca un vis de iubire. O clipă m'am oprit din drum, uitându-mă la tine... O clipă m'am oprit și n'am mai putut merge singură înainte. Iubește-mă mult, căci alții au vrut să mă iubească. Sărută-mi ochii, gura, părul, nimeni nu le-a sărutat înaintea ta. Pe fruntea ta trudită de gânduri și griji, sărutul meu va cădea ca și ploaia răcoritoare peste ogorul înfierbântat. El va gonii orice umbră de tristeță și uitând de lume, de oameni și nevoi ne-om adânci în visul nostru amețitor de dulce. Vrei să-ți spun o poveste de iubire? Vrei să-ți cânt ceva? Știu un cântec dulce ca adierea zefirului și suav ca parfumul crinului... vrei să ți-l cânt. E un cânt de iubire învățat de la o bătrână pe care n'am mai văzut-o... numai eu îl știu. Ti-l voi cânta, dar așa de 'nct e nici noaptea să nu-l audă, mi l'ar fura și reata și l'ar cânta atunci vântului, vântul l'ar spune stelelor și atunci mi-ar cunoaște toți taina.

„Ascultă-l... e blând ca zefirul și dulce ca sărutul... doar sufletul său să-l audă.

„Prin ramuri zefirii dorm, iar florile visează sub razele de lună. Isoarele au tăcut, privighetoria și ea tace și 'n noaptea asta sfântă veghem doar noi cu iubirea noastră”.

Ascultă cântul meu... e blând ca zefirul și dulce ca sărutul.

SCRISOARE

Iubită,
"Ti 'mpreună a tale gene,
Prinde risul o clipită
Și te pierde 'n et, alene.

Amintește-ți de iubirea
Nontilor de primăvară
Când în suflet fericirea
Ai simțit-o prima oară.

Amintește-ți jurământul,
Unei inimi iubitoare,
Ce ți-a dat necunoscutul
Intr'un asfințit de soare.

Amintește-ți, tu, fecioară
Și de roșul trandafir
Și nu mai lasă să moară
Un al doilea Zefir.

D. G. Leonte

NEBUNUL

*Inchis Intr'o celulă se plimbă ș'aiurează
Se pare că-i un monstru ce limpede visează
Și cadentat și repezi îi scapără cuvinte
Ce-ți spun ca diagnoză, că-i zăpăcit la minte.*

*In ochii lui amorul s'amestecă cu ura,
O strâmbă-orizontală îi desonează gura,
Și fruntea-i de sihastru lăpătată de un cot,
Se pare că-ți apare un cap de idiot.*

*Dar nu e o părere, părerea e o mască.
Și ochiul nu agită decât ca să privească.
Din gura-i deformată de o dobitocie,
Cad vorbe ce pronunță o grea filozofie...*

*„Ce vrei cu mine Clato, Adonis e nebun
Adonis e un rege și vrea să bea tutun...
Ce vrei cu mine Atlas, eu nu sunt Dumnezeu
Pe muntele Golgotei se joacă Pròmeteu.*

Și tu Semiramida ai vrea să te sărut...

Prezentul e un trântor ce doarme pe trecut.

*Și eu sunt o femeie iubită de doi prinți
Și eu sunt o femeie cu gura fără dinți...*

*Ha! Ha! Halucinații ce stați în Industan
Credeți că Dampasuzi e bordul Tamerlan
Credeți că cerul fuse mai rece decât focul
Credeți că sori, planete se joacă cu norocul*

*Nu: eu sunt o femeie iubită de doi prinți
De geniul Dampasuzi cu gură fără dinți...*

Marcela Samardo

AMANTII DIN VENETIA

NOVELĂ

de Const. Nutzescu

Soarele se înalță dincolo de Malamocco și pânzele brigantinilor se desenează pe fondul zării în diferite culori vii.

Din apa ușor încrețită de o adiere dulce, se înalță aburi diafani cari se risipesc în fugea zefirilor.

Venetia e în sărbătoare, clopotele bisericilor sună toate și în aer e un șgomot vioi, sunt strigătele gondolierilor, e o mișcare pitorească de femei frumoase, de tineri, printre cari mi se pare că zăresc pajii de odinioară, sunt adieri de parfumuri, e o comoară de culori.

În piața San Marco se înalță mândra coloana leului...

...Și gândul mă poartă cu câteva sute de ani înapoi, înfățișându-mi cu totul alt tablou în acelaș cadru de acum, dar cu altă viață, cu altă Pașune.

Oh! câte zâmbete n'au înflorit aci, câte jurăminte nu s'au făcut, câte cuvinte promițtoare de fericiri neînchipuite n'au îngânat gurile amantilor de atunci!

Câte sărutări furise nu s'au schimbat sub privirile reci ale băcentaurului, între madone ideale și pajii dragălași!

...Și mi se pare că zăresc în sala unui palat din basme pe Eglantina, mândra fiică a lui Gradenigo, preumbându-se îngândurată.

Câtă tristețe, e în privirea ei de o voluptate dulce!

Se oprește oftând lângă marea fereastră și ascultă: n'el un șgomot însă nu se aude; atunci își reazimă fruntea de geamurile colorate și se pierde în visuri, pe când pieptul îi bate puternic sub corsagiul de catifea brodată.

...Și acolo, lângă scara de marmură ce dă în spre marele canal, se leagănă gondola împodobită cu flori, strălucind în lumina soarelui de aurării, cu draperii de catifea roșie ca flacăra, așteptându-o s'o ducă la sărbătoare zadarnic: Eglantina nu se va duce, căci nu va putea petrece.

E prea aproape ceasul condamnării ei — astă seară va fi hotărâtă să fie soția marelui Adelar de Mocenigo, pe care nu-l iubește și nici nu-l va putea iubi vreodată.

Oh! Cum îl urăște pe acest bătrân copilăros, care, cu nu-

mele lui ilustru și cu imensa-i bogăție a știut să amețească pe tatăl ei; făcându-l să distrugă pentru totdeauna fericirea unicei sale copile!

Nimic n'a fost cu putință să învingă egoismul născut din ideea unui viitor strălucit, nici plâns, nici rugăciuni!...

Acum totul s'a sfârșit! Au îmbrăcat-o de sărbătoare, au împodobit-o cu giuva-

FRANÇOIS COPPÉE

OCTOMBRIE

*'Nainte ca de geruri pâraele să'nghețe,
Și bolta să s'ascundă în mantie de nori
Ascultă cântând cele din urmă cântărețe,
Privește înflorite și ultimele flori*

*Octombre'ngădueste ca tot strălucitoare
Și mândră ca'nainte să fie firea toată,
Cu-al frumuseții farmec ce tremură și moare,
Copacii lui de aur și zarea'impurpurată.*

*Le șile al meu suflet, că mult n'o să mai fie.
Gândind numai la vremea cea tristă de afar,
În tine, doar o clipă, speranța să învie;
Din vremea care trece, tu prinde-un ceas măcar.*

*Mai făurește încă, o ultimă visare.
Uitând ursuza iarnă ce'n ușa noastră bate
Și spulberă din goană cu recea ei suflare,
Speranțele zdrobite și frunzele uscate.*

Gheorghe Munteanu

ruri scânteietoare, i-au pus diademă în comoara părului negru, brățări pe mâini, inele în degete mătăsarji pe corp, au turnat parfumuri îmbătătoare pe ea și din mijlocul acestor splendori răsare chipul ei palid de madonă brună, ochii negri înconjurați de cercăne cari mărturisesc plinșul amar, și albeata de zăpăla a gâtului și pieptului decoltat.

— „Ce bine îți stă astfel! îngână mama ei, admirându-o; ești cea mai frumoasă fecioară din Venetia!”

— „Trebuie să te duci la serbare... vei fi admirată și dorită de toți, — complecteză bătrâna ei doică.

— „De sigur că don Adelar te va găsi adorabilă pentru el...”

— Mamă! îngână îndurerată Eglantina.

— „Nu pentru el ci pentru Enzo, îngână ea aparte, închizându-se în durerea ei și refuzând să ia parte la serbare, cu toate stăruințele familiei sale.

Eglantina a fugit în odaia ei.

O vibrație timidă de mandolină, o voce suspinătoare care îngână un cântec de iubire, se înalță implorătoare după lagună.

Eglantina tresare, chipul i se îmbujorează, ochii au un fulger de bucurie; aleargă la ușe, o întredeschide, se uită în coridor: nu-i nimeni.

Ah! o ciocănitură ușoară s'aude în geam; ea aleargă,

cât de mult te adori!...

— „...Și eu simt că mor de durerea șoptește ea.

Și se strânge din nou în brațe cu furia disperării, îngândurați.

Mobilele luxoase, colonadele cu statui, anticele tablouri par'că se strâng în jurul celor doi îndurerăți, ca să-i ocrotească.

Soarele svâră razele lui de aur prin geamurile colorate, jucând pe mozaicul salonașului.

...Și amantii îmbrățișați urmează firul gândurilor lor triste.

— „Am găsit ultima cale de scăpare! zice el deodată.

„Ne vom închide aci până la venirea lui Gradenigo însoțit de Adelar... Vom face să ne găsească uniți, ne vom arunca rugători la picioarele lor și vei vedea că isbutim!”

„Speranța mi-a încolțit din nou în suflet.

„Vom învinge, draga mea iubită!”

Eglantina înclină fruntea și întinde mâna lui Enzo, care o acoperă cu sărutări.

Iubirea a învins...

Eglantina Gradenigo a devenit femeea lui Enzo, frumusețea lui blond, care a iubit-o, dându-i toată fericirea visată.

...Iar pe mine m'a legănat blând în noaptea aceea — culcat în gondolă — povestea acestei îndrăgiri pe care mi-a înșirat-o gondolierul.

INVINS

*Sunt oboșit, mi-i pasul greu
Nainte-mi zările se sterg*

*Și singur numai știu nici eu
De unde vin și unde merg.*

*Căci par'că veacuri am trăit
Și tot mereu am colindat,
Bătând un drum fără sfârșit,
De-acelas cântec obsedat.*

*Și, azi când gândurile-mă
strâng*

*Și 'ncerc viața s'o distram,
Mă înfior și 'ncep să plâng;
Din ce-am avut, nimic nu
am!*

*Sunt un străin, un biet drumet
Ca vechi tovarăș un toiaș,
Doar jalea-mă este mai de
preț,*

În toată viața-mi de pribeag.

Ion Parisești

il deschide și frumosul paj Enzo sare în odaie.

Pajul e blond și demn de frumoasa lui.

Ca să închidă fereașta și să se arunce unul în brațele celuilalt e treabă de o clipă.

Oh! cât de repezi sunt șoaptele lor, cum se întretae întrebările, cât de repede e trecerea dela speranță la tristă realitate!

— „Ce vom face, Dumnezeu!

Am încercat totul, cu mama, cu tata, și nimic... nici o scăpare...”

...Și nu mai avem decât câteva ceasuri!

— Să te pierd oare, suflet al vieții mele?

„Nu! Voiu lupta până la capăt!”

După o clipă de extaz, Enzo îngână, privind-o:

— „Cât ești de frumoasă și

INSEMNĂRI

PRIZONIERUL

Din povestirile celor care au pățit.

14 August 1918. Era seară. Vântul se mai potolise, doar șoaptele lui se mai auziau printre frunzele salcâmlor bătrâni. Satul, după venirea vitelor dela câmp, se afundase într-o tăcere binefăcătoare, care-ți mângâia sufletul și aerul puțin răcorit parcă îți dădea sănătate.

Mă așezasem pe un scaun, sub unul din salcâmi, să privesc ulița, fântâna, pomii și toată natura asta dela țară care te farmecă.

Rămăsesem adâncit în gânduri, uimindu-mă de razele lunii, ce lăsau cărări de lumină prin frunzișul în care de abia se auzia gunguritul păsărelelor ce cîrpiuau prin somn, — când un om deschise porțile și înaintă spre mine, bocănindu-și cismele de pământ.

Prin pulberea lunii, îl cunoscut. Era un om din sat: bine făcut, îndesat, cu fața smolită, cu ochii mici sub sprâncenele groase, cu umeri lați îmbrăcați într-o tunică ferofilită. Locuia pe ulița unde ședeam eu și venise numai de o săptămână căci fusese, după cum îmi spunea nevastă-sa Voica, *prizonier la Ghermani*.

Înainte de război, acest om își petrecuse viața ca pândar pe moșia boerului, era tare șugubăț și iscoditor de fel de fel de istorii. Întâmplările și le spunea cu tălc, încât rămâneai cu gura căscată când începea el să povestească. La venirea sa în sat, a fost mare tâmbălu la crăsmă. Îl trăgeau toți de toate părțile, îi cînteau și-l puneau să le povestească cum sunt oamenii după acele locuri pe unde a fost el? Îl așezau în mijlocul lor, ampleau paharele; iar el începea, presărând din când în când câte o glumă și rîzând în mustața-i tusinată.

Vinerea trecută, mă întâlnisem și eu cu el prin dreptul bisericii. Se ducea la boer ca să-i primiască iar pândar, căci spunea el: — „Maș apuca eu de altă treabă, dar vezi dumneata — așa am apucat de când sunt. Și tata a fost tot pândar și a murit cu băta'n mână, păzind lunca Ialomiței, și eu vreau să mor tot pe lunca asta.

Îl postisem pe la mine, ca să-mi povestească din *dl războiu*, și el se ținu de cuvânt, veni chiar săptămâna acia.

După ce-mi dete bunk seara, se așază pe o buturugă, în fața mea, — și-și răzămă bățul de gard. Începurăm să vorbim

de una, ba de alta până când veni vorba și de timp.

— „Ii, ce seară minunată!” îngână el, trăgând din țigarea de foi de porumb. „Când eram p'acolo, pe unde ne-au dus blăstămații și dormiam noaptea afară mă sculam, câteoată, pe la miezul nopții, mi-aduceam a-minte de iarba din luncă, de veghile ce făceam în nopțile cu lună și mă podideau lacrămile. Plângeam, domnule, ca un copil. Mă gândeam la băeți, la nevastă, la toți d'acasă și mă simțeam singur în mijlocul atâtor străini. Străini, vezi dumneata, că eram numai eu și cu Dumitru Savu din marginea satului și în colodici un român. Numai Inglezi, Franțuzi, Talieni, Sârbi și alte nații.

— „Ei, dar cum te-au luat prizonier, mă Chiriac? te-ai lăsat tu, sau cum? Întrebarea aceasta i-o pusesem numai să-l încerc.

— „Să mă las eu?” Și ochii mici scâpărară de mînie. „Hm! numă prostii să lasă să-i prindă. Cum să fug eu dintr'ai nostril și să mă duc la păgân? Asta s'ar fi putut?” Stete un răstimp cu ochii ațintiți spre mine ca și cum ar fi zis: „Da, prost mai ești!” Apoi, ca să mă încredințeze că nu de frică a căzut el prizonier în mâinile dușmanului, începu:

— „Ei, domnule, eu sunt om tare al dracului. Îmi place să mă vâr în toate și, vezi că mi s'a înfundat.

Eram într-o seară, cu regimentul, pe malul Neajlovului. Ai noștri dăduse un atac și nemții o tuliseră, hăt, la mama dracului; lăsând morți cât păr în cap. Noaptea era neagră, beșnă. Norii acoperiau luna ca și cum ai acoperi lampa cu un țol; iar noi ședeam în niște coșare ca vai de lume și dărdăiam de mama focului căci se lăsase o brumă, groasă de două dește de credeai că a nins. Cum ședeam așa pe întuneric, un ofițer întrebă pe șoptite: „Care din voi, mă, se duce până la Neajlov să vadă ce fac pârdașnicii ăia?” Eu sar de colo — „Mă duc eu.

Bine băete, dacă te duci, duto și când oi vedea că ei se pregătesc să ne atace, să vii de grabă ca să ne spui.

Ieșii afară din coșar și o luați pe lângă niște plopi. De la ei și până la Neajlov mai erau vreo sută de pași pe care îi făcui cum putui: pe brânci, târându-

mă, agățându-mă, asvârlindu-

mă până când simții prundul nisipos. Atunci am stat să ascult. Numai apa se auzia cum curge, în colo nimic.

Stăteam așa ca orbeteii căci cum îți spusei era un întuneric de-ți dădeai cu degetele'n ochi. Am stat eu așa cu capul în sus ca de când venii aci, când aud pași. M'am lungit jos, făcându-mă mort simțiam oameni pe lângă mine și-mi tăcâia inima — gata, gata să-mi sară din coșul pieptului. Stăteam acolo jos și mă gândiam: să sar la ei... poate o fi mulți al dracului — să stau așa mi-era frică să nu dea peste mine și să mă ia ca din oală. La urmă ce m'am gândit eu, — la un noroc, am înhățat pușca de țevă și am început să mă învârtesc cu ea ca un lunatec. S'au zia câte un poc, apoi câte un *otit* și iar poc, poc. Asta a tinut mult, până când i-a dat dracul unuia prin cap, d'a aprins o lambă d'ăia electrică. Atunci am văzut eu că-s mulți și mai ales lambă d'ăia ilicitrică. Atunci am luat-o la fugă, dar un glonț a intrat în pulpă și cum eram oșos, am căzut jos fără să-mi dau seama. Tocmai dimineața m'am deșteptat din leșinul ăla mare. Cerul era tot înbuibătat cu nori iar prin prejurul meu zăceau fel de fel de răniți din toate armele.

Lângă mine un nemțoiu tânăr cu pieptul străpuns de baionetă, se văta încet în limba lui. Mai de parte alții cu făcelele sfărâmate de abia puteau să bolborosiască câte ceva neînțeleș, cerând prin semne apă. Piciorul meu prinsese o scoarță de sânge încheagat pe deasupra —, care se rupse la prima întorsătură. Sângele începui iar să curgă și roșu și mă simțiam din ce în ce că slăbesc.

Să cer ajutor la santinellele noastre nu puteam căci nu se simția nimeni. Ai noștri se retrăseseră, lăsându-mă în mâinile dușmanului. Atunci m'am gândit eu, domnule, pentru prima oară de când plecasem: la femeu, la copii și la toți d'acasă. Însă n'am avut timp să mă gândesc căci veniră sanitarii lor și ne ridicară.

După ce m'a ridicat, m'a dus la un spital unde am trăit ca vai de lume, până mi s'a închis rana — și vezi, așa vindecat, nevindecat m'a pornit cu alți prizonieri în țara neamțului.

Când am văzut eu că plec și că las în urmă câmpurile, astea, pădurile și munții; m'a găsit o amețeală și am trebuit să mă razim, căci să-ți spun ceva: câte țări am umblat eu, câte colțuri am scotocit, dar ca pământul ăsta al României spun drept că n'am aflat.

Când am venit săptămâna trecută și am văzut porumburile noastre, lunca și Ialomița, cre-

deam că am înviat din morți; iar când am cinstit cu oamenii, la Gheorghe în crăsmă, mi-a dat lacrămile 'n ochi și i-am sărutat pe toți ca pe niște frați. Dar să-ți spui ce-am făcut în trin.

După ce plecasem din gară, mă scioasem într'un colț al vagonului, lângă un alt prizonier ce sta cu fața spre giam. Când mă așezai lângă el întoarse capul. Cum îl văzui parcă mi se luă o piatră după inimă căci prizonierul ăla era Dumitru Savu dela noi din sat. Am început să vorbim de pe acasă și de tot ce ne aduceam aminte, apoi am jurat unul în fața celuilalt a ne ajuta la nevoie, căci la nevoie și singurătate te simți tare slab. Și așa am mers noi împreună până la un oraș acolo în Ghermania. Dela gara din orașul acela ne-au luat alte santinelle și ne-au dus în niște magazii.

Am stat noi, acolo, două zile. Ne dădeau câte o felie de pâine, cât muchea cuțitului, și apoi la lucru. După două zile ne-a trimes la o fabrică unde erau alți prizonieri, da ăia erau Franțuzi și Talieni. Acolo ne am despărțit; pe mine și pe Dumitru Savu ne-au lăsat cu Franțuzii ăia, iar pe ceilalți i-au trimes în altă parte. În cât nu i-am mai văzut cât timp am umblat prin toate țările alea. În fabrică ne puneau să scoatem niște pietre din gropi adânci unde lucrai desculț, căci apa era până aproape de genunchi. Tăiam pietrele, le puneam într'un cărucior, apoi ne trăgeam în sus cu o macara și iar ne coboram înăuntru și iar în cărcam. Cât am stat în fabrică, m'am împietenit cu un Talian. Mă culcam cu el în pat, mâncam cu el, lucram împreună; cât despre vorbit, ne înțelegiam prin semne și apoi începusem și eu să rup din limba lui câte nițel căci multe cuvinte de ale lor se aseamănă cu ale noastre. Mai era și un Franțuz, frumos nevoie mare — zicea că-i d'ăia care joacă pe la Teatruri. Acela adevărat om deștept. Avea regulamente'n buzunar și când venia neamțul să-și ia la lucru, el îi arăta acolo în carte — și neamțul n'avea în cot'ro, trebuia să-l lase în pace. Dintre toți el era mai înțelit, căci avea surori cari îi trimeteau haine și alte drăci d'ale mîncării.

Am lucrat eu cu Savu, vro două luni prin gropile alea îndrăcite, până când auzim că ne trimit în Franța. Atunci m'am despărțit cu greu de Talian, pentru că îmi fusese ca și un frate și ca să nu-și uit mi-a dat poza lui și *adresa*. Ala mă iubla strașnic.

Un răstimp, fostul prizonier, tăcu, apoi începu iarăși.

— „Când am ajuns acolo în Franța ne-au dus la un munte..

stai că am uitat cum fi zica...
Cala... a... is, ca să facem șosele.
Că m'a minunat pe mine prin părțile acele, au fost caii. Erau niște cai aproape că nu încăpeau în porumbarul ăsta, cai voinici, și aveau niște cozi numai d'o schioapă.

Am mai lucrat eu și prin părțile acele dar ce-am mai pățit îți voi spune altă dată căci acu trebuie să mă culc, mâine mă duc pe moșie.

— „Te-a învoit boerul?”

— „M'a învoit. Trei poli pe lună și tainul de porumb. Dar, sunt mulțumit. Bine că am scăpat numai cu piciorul betzag. Ce se făceau bietii copii, dacă muriam p'acolo; muriau ca căinii. Barem cât oi trăi nu duce lipsă — să știu că rămân fără straie și pe copii nu-i las să moară de foamă! Acum bună seară!”

— „Bună seara Chiriace și să măi vii pe aici!”

— „Las, că viu!”

Portița scârții în urma lui și eu rămăsei iar singur să privesc la luna ce apunea după salcâmi bătrâni.

O liniște desăvârșită cuprindea satul întreg în cât ai fi crezut că te afli într'un templu. Dar templul acesta al naturii, te făcea să uiți necazurile, mirezmele florilor te purtase prin grădini fermecate cu liene Cosinzene și vânticelul îți închidea, ușor, ploapele peste ochii oboșiți.

Aureliu Tomescu

La Mărășești....

*A nopții umbre se lasă 'ncet
Pe 'nins pământul oboșit
Și de departe-un tainic sunet
S'aude 'n murmur nesfârșit.*

*Este Siretul cel bătrân
Ca un balaur din povești
Măreș și-abate al său drum
Pe lângă cruntul Mărășești.*

*Și-al valurilor ropot pare
Un plâns nespus de dureros;
El plânge pe eroii care
Din lupte nu s'au mai întors.*

*Ruinele apar în umbre
Sanistre și întunecate
Asemenea de reci și sumbre
Medievalelor palate.*

*În marginea tăcutei lunci
Din întuneric trist apar
În șiruri negre, strămbe cruci
A morșilor pe-un sfânt altar.*

*Un vânt pustiu și 'ntunecat
Plânge doina lui de jale,
Vitejilor ce au luptat
La Mărășești în vale!*

D. Mărculeseu

TOAMNĂ...

Pădurile-s cu frunze 'ngălbenite

Și cad mereu acoperind că-rarea

*Pe unde mor visările dorite:
Iar vântul își mână aprigă
suflarea*

*O, frunze moarte căte-mi
amintiți*

*Privind la voi cu jale, uneori,
Căci voi, atât de mult vă*

patriviti
Cu noi—Andurerații murșori!

Adrian Popescu

FANTEZII

FLAȘNETARUL

Slab, uscățiv, cu ochii în fundul capului, cu mustăți mari din fire albe ca argintul, cu fruntea încrețită obrazul galben ca ceapa, brăzdat de suferință.

Sub îmbrăcămintea multicoloră făcută din petice, sdrențuită ca un drapel ce-a fost de prea multe ori în luptă — se ascunde un trup ce imprimă în afară cele mai mici mișcări ale ogșelor. Plouă... plouă mărunț. Siluete elegante trec grăbite sub umbrele; câte unul se oprește în ploaie vrea să prindă ceva din liniștea unei ploii de vară...

Și flașnetarul învârtește alene manivela unei cutii, de lemn bătute în cue, cu câteva tuburi înăuntru așezate în neregulă.

O lume întreagă, se răscolește, o lume uitată la care simțurile noastre a tresărit odată...

Sunete prind să sboare, în atmosfera umedă în care picurii de ploaie cad ritmic...

Trecutul întreg, stă ascuns, în cutia de lemn, în sunetele bizare ce scoate, desprețuita sa flașnetă.

Și flașnetarul învârtește peste o oră fără ca un om să se oprească sau să-l oprească.

Cutreră mahalalele, în sunetul duios și bătrănesc, care rămâne un simbol al vremii ce se duce...

La răspântie copii îi es înafte și căinii urlă, urlă prelung...

Și flașnetarul își vede de drum liniștit, învârtind de manivelă...

Henry Găbunea

VESELE

Sollocul unui cadavru

de CONSTANTIN A. I. GHICA

*Viermii singuri mă jenează în cosciugul meu regal
Unde ești, Semiramido, să te plimbi pe-al nopței val
Și să zbor cu tine-o clipă într'un cimitir departe
Unde nu există chinuri, nici iubire și nici moarte.*

*Când plecasem din Ninive, lumea toată s'o cuprind
Și în ochii mei năpraznici zarea lumii s'o aprind
Am crezut, trumoasă zână că ești singura femeie
Care-a înghețat sărutul într'o formă de idee.*

*O! și viermii de tot felul cum mă rod până 'n torace
În orbitele-mi golite s'a plasat o carapace
De pământ și noaptea vremii mai grozavă ca mormântul
M'a făcut să uit și viața și femeia și pământul.*

*Și-astăzi plec spre țara stinsă a durerilor cântate
Ca să descifrez în noapte, neagra mea eternitate...
Să se fulgere în spațiu cugetarea mea boemă
Și 'du Dumnezeu de-apururi să discut o teoremă.*

Constantin A. I. Ghica

Surprins în țară străină

Declarația de război a României

Nici nu ne instalasem bine în noua locuință și iată că vine poruncă dela cei de sus prin șefii de baracă, ca noi românii să ne prezentăm la orele 9 jumătate dimineața la baraca cu No. 10.

Cu toții ne întrebam, ce să fie?

— Ne ia personalii, spune unul.

— Ne liberează, striga entuziasmat un altul.

— O să ne trimetă la lucrul liber, au nevoie de brațe, continuă un al treilea.

— Ba să nu ne trezim la munci, la corvezi, la curățitul latrinelor, complexă moș Kreps.

Șeful barăcei, rusul Rosenfeld, ne spunea:

— De îndată ce vin internați noi în lagăr, sunt chemați să li se ia personalii. Așa a fost cu franțuzii, cu belgienii, cu noi, și tot așa e și cu dv.

— Dar ce personalii să ne mai ia d-le, răspunde revoltat simpaticul moș Kreps. La toate polițiile din Berlin, ne-au luat personalii. La prefectura poliției ne-au luat personalii; la Comandatură ne-au luat personalii; aici în lagăr, ne-au luat când am venit până și paspoartele. De

zeci de mii de ori ni le-au luat, ce dracu mai vor cu noi?

— Ei, d-le, răspunde șeful de baracă într'o nemțească stricăță și greoaie, aici în lagăr se ia personalii de atâtea ori, că zău întrece numărul de zile ce-ai trăit d-ta, până astăzi. O să vezi...

— Și de ce ne-o plictisi așa d-le? întreb eu pe șeful de baracă.

— Păi, așa e la nemți! Ei vor să știe, dacă ceea ce ai spus eu mai corespunde cu ceea ce spui astăzi și dacă toate la un loc se potrivesc cu ce va trebui să declari mâine. Ce vrei? Regulă, prevedere și ordinea germană!

Și pe barăci ne duceam cu toții, grămădindu-ne în jurul barăcei No. 10.

Un soare cu săgeți ne ardea căpătânele rase și desco-perite. În deal, vedeam cum franțuzii tăiau de zor la lemne. Pe ici vedeai câte un belgian rătăcit, scăpat de lucru, care văzând că plutonierul căuta să dea o raită prin baraca lui, fugea cât îl ținea picioarele spre latrina din deal unde se ascundea. Pe colo, pe șoseaua din susul lagărului, vedeai vr'un sărman nebun, care sta de vorbă... cu D-zeu sau cu comandantul lagăru-

lui, iar ruși ciopleau de ne-voe blocurile mari de piatră pentru șanțurile de scurgere. Punt la orele 9 jumătate, iese din baracă un soldat și strigă:

— Anușca Iulius și Bardasare!

După vreo 5 minute, cei intrați ies.

— Balan și Bezdechi! strigă soldatul.

— Personalile, băeți, spune grăbit Bardasare, care și închipuia marea noastră curiozitate.

— Și cum te întreabă, d-le Bardasare? reluă unul ce vroia să știe firul întrebărilor.

— Unde și când ești născut, dacă ești căsătorit sau holtei, ocupațiunea, ce-ș părinți, ai rude prin țară sau Germania, de unde și când te-a ridicat d'acasă, vrei să lucrezi pentru ei? Și drept încheiere, adaogă Bardasare, îți pune în mod ironic curioasa întrebare: „ai vrea să fii liberat în România sau în Germania?” Când am intrat eu înăuntru și-mi puse această ultimă întrebare, în bine minte cum chipul tatălui meu și al celor patru frați mi apăruă, li aveam pe toți cinci dinaintea ochilor, cu săbiile 'n mâini, luptând pentru țară și rege, corp la corp cu aceste fiare, cari pe mine mă întrebau de vreau să fiu liberat în țara mea sau a lor.

Cu vocea tremurândă de revoltă, le răspund:

— În România și numai în teritoriul neocupat.

Nemțoiul care mă întrebase, cu mutra-i stupidă îmi spune:

— Să fei seama la corespondența d-talel...

Mi-amintesc încă de pe vremea când eram copil.

Tata ne spunea:

— Copii! Mult mi-a mai

plăcut mie muzica 'n viață. Tare îmi pare rău, că nu știu să cânt și eu... decât din drămbă, dar învățați voi. Rău nu e când știi să cânti dintr'un instrument. În loc să te înfunzi în cafenele, unde să respiri un aer închis și îmbăcnit, în loc să-ți pierzi nopțile la joc de cărți sau la băutura, te-asezi în odăița ta la pian sau pui mâna pe-o vioară. Te distrezi, îți cruți sănătatea, faci și economie de parale. Și-apoi, copii, nu se știe, ce vremuri îți pot eși în cale!.. Așa grăia tata, care cu mari, foarte mari greutateți, de numai el singur le știa, ne-lesnea profesori de carte, scri-mă, dans și muzică. Unul din copii lui, subsemnatul, avui nenorocirea să fiu internat la nemți. Era pe la începutul internării, când noi românii nu aveam comitete, n'aveam pachete cu alimente de nicăieri și mai Presus de toate noi studenții nu aveam nici bani, cu cari tot ne-am fi putut găsi o bucăciță de pâine. Și în vremuri de cumpănă grea, când viața nu cunoaște altceva de cât lupta pentru existență — eram amenințat împreună cu duiumul altor colegi și camarazi de suferință, să murim de foame.

Ziua și noaptea mă gândeam la biata mamă. Ea purta în suflet grija a Patru fii ai ei ce erau pe front, dela cari, tot mai putea avea câte o știre. Dar dela mine, n'avea și nici nu putea să aibă. Primisem trei scrisori dela dânsa, în cari mă ruga cu dragostea și ardoarea de mamă, să-i scriu măcar numele cu mâna mea. Cu atât, ar fi fost sărmana mult ușurată, căci putea ști că trăesc. Nemții, însă, nu lăsați să se strecoare un rând de-al meu. Știau, că

fac parte dintr'o familie de ofițeri, și credeau că ași putea fi un spion. De aci au decurs și marile mele mizerii. Și în lipele când scumpa mea mamă se gândea la fiul ei în depărtare, de-o fi viu sau mort, — eu mă zbăteam în ghiarele morții. Riscam să mor de foame.

De foame, căci un om nu se poate hrăni săptămâni, luni întregi, numai cu o bucăciță de pâine de 185 gr.! Atăta era rația, una sută optzeci și cinci grame de pâine neagră, zglo-duroasă și mucegăită. Și pe aceasta o mâncam. De la ca-zan nu aveam decât gulii cu apă și apă cu gulii. Mâncam la castroane întregi de acele gulii, mâncam, îmi umflam stomacul și crăpam de foame.

Dimineața n'aveam putere să mă ridic din pat, de slab ce eram. Și pe lângă aceasta, mai că-tai și o răceală la plămânil stâng.

(Va urma)

Corespondența Redacției

P. T. Găce, Huși. Mai aveți manuscris la noi și-l vom publica, dar pe măsură ce avem loc.

Al. Constantinescu. Nici clipa nici simfonia morței, nu merge.

N. Constantinescu. „Răvaș din Iad” are haz dar expus într'un vers corect. Dacă l'atți reface l'am publica bucuros.

Dela Perisor-Craiova. Jocurile se vor publica. „Insemnătatea istoriei naționale” dacă interesează, de ce nu?

Magru. Parte din ce ne-ați trimis se va publica.

Delabaia. E un simplu fapt divers, copilărește expus.

Marcel Samardo. Publicăm ceia ce credem bun și colaborearea la noi e gratuită.

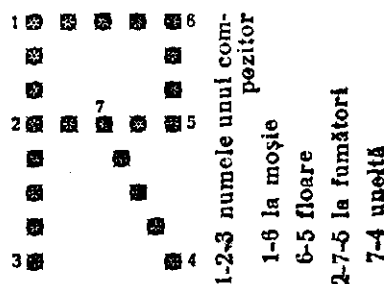
conștiință; dacă lucrarea me-Ghiță Urziceanu. N'averimărită să vadă lumina, o publicăm. De pildă ceia ce ne-ați trimis ne convine și o publicăm cu mici modificări.

Lia Ganu. Nu pricepem nimic. Un ofițer ia în căsătorie o fată. Ei și?

Jocuri Distractive

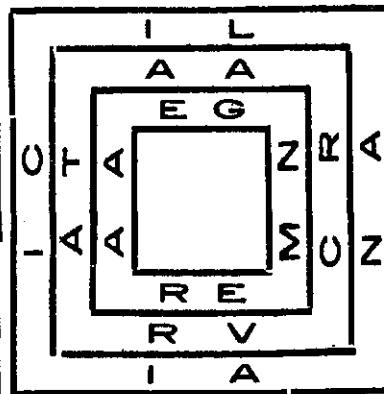
1. JOC DE INIȚIALE

de D-na Lia Scărlătescu

2. PROVERB MISTERIOS

de I. Scărlătescu

Să se găsească cheia unui cunoscut proverb românesc.

3. ANAGRAMA

de Ionel Spartaly (Junius)

În matematică 's semn
Ce la lucrări mă'nsemn,
Iar de mă inversați
Cu toții mă mâncați.

DESLEGARI

Următoarele deslegări din seria III-a sosindu-ne târziu, le dăm în numărul acesta:

Cleopatra C. Polizu, Bârlad a deslegat jocurile No. 13, 14, 15 și 16.

Bacher Samuel, Focșani No. 1, 5, 8, 11 și 14.

C. Văjăganu, Vaslui No. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 11, 13 și 15.

CREMA-PUDRA

SĂPUN

FLOARA